

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 36 · 9. januar
Sesjonen 2017–2018

Møte tirsdag den 9. januar 2018 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 36):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Liv Signe Navarsete, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Geir Adelsten Iversen om nedsetjing av eit offentlig utval som skal foreta ein gjennomgang av konsekvensane av at Storbritannia går ut av EU, og Noreg sine alternativ til EØS-avtalen (Innst. 93 S (2017–2018), jf. Dokument 8:9 S (2017–2018))
2. Referat

Presidenten: Da dette er det første møtet i Stortinget i det nye året, vil presidenten benytte anledningen til å ønske alle representantene, regjeringens medlemmer og alle andre som har sitt virke knyttet til Stortinget, et riktig godt nytt år.

Representantene Åshild Bruun-Gundersen, Jette F. Christensen, Trine Skei Grande og Carl-Erik Grimstad, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Akershus fylke: Liv Gustavsen

For Hordaland fylke: Leif Audun Sande

For Oslo: Zaineb Al-Samarai

For Sogn og Fjordane fylke: Steinar Ness

For Østfold fylke: Siv Henriette Jacobsen

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Trond Giske fra og med 9. januar og inntil videre.

Søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Vararepresentanten, Kristian Torve, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses vedtatt.

Kristian Torve er til stede og vil ta sete.

Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil framsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:01:40]: Takk for nyttårshilsen, og godt nytt år til presidentskapet også.

På vegne av stortingsrepresentantene Knut Arild Ha-reide, Kari Elisabeth Kaski, Jonas Gahr Støre og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om at tre skal være et hovedelement i det nye regjeringskvartalet.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken vil framsette et representantforslag.

Lars Haltbrekken (SV) [10:02:19]: Godt nytt år til presidentskapet og resten av Stortinget.

På vegne av representanten Nicholas Wilkinson og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å

prioritere ideelle foran kommersielle aktører når helseforetakene kjøper institusjonsplasser.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil framsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:02:56]: Eg skal på vegner av stortingsrepresentantane Åslaug Sem-Jacobsen, Ivar Odnes, Geir Adelsten Iversen og meg sjølv leggja fram eit forslag om å be regjeringa fremja ei stortingsmelding om psykisk helsevern.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:25]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Liv Signe Navarsete, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Geir Adelsten Iversen om nedsetjing av eit offentlig utval som skal foreta ein gjennomgang av konsekvensane av at Storbritannia går ut av EU, og Noreg sine alternativ til EØS-avtale (Innst. 93 S (2017–2018), jf. Dokument 8:9 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Michael Tetzschner (H) [10:04:20] (ordfører for saken): Som saksordfører skal jeg kort få redegjøre for temaet som reises av representantene Navarsete, Gjelsvik, Pollestad og Adelsten Iversen i dette representantforslaget.

De foreslår kort og godt at det blir nedsatt et offentlig utvalg som skal foreta en bred gjennomgang av konsekvensene av at Storbritannia forlater EU, og at det også utredes hvilke alternativer Norge har til EØS-avtalen. Forslagsstillerne mener Norge står overfor en ny situasjon som følge av utmeldelsesprosessen, som bl.a. bør følges opp gjennom et utvalgsarbeid, som jeg refererte. Forslagsstillerne vil sikkert i egne innlegg utdype sine beveggrunner for dette.

Utenriks- og forsvarskomiteen har mottatt brev fra statsråden, hvor regjeringen beskriver arbeidet med å kartlegge konsekvensene for Norge av at Storbritannia

trer ut av EU. Det fremkommer at regjeringen har opprettet en egen Brexit Task Force med representanter for hvert departement som koordinerer det svært omfattende kartleggingsarbeidet som for tiden må gjøres. Videre er det nedsatt en referansegruppe for nærings- og arbeidslivsspørsmål og en egen referansegruppe for fiskeri.

En samlet komité har merket seg at den innledende konsekvensanalysen fra Brexit Task Force er tilgjengeliggjort, og at Norsk Utenrikspolitisk Institutt, NUPI, på oppdrag fra Utenriksdepartementet har utarbeidet en rapport om de rettslige konsekvensene av brexit.

Komiteens store flertall, som består av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er av den oppfatning at det arbeidet som forslagsstillerne vil ha igangsatt, allerede er godt ivaretatt og slik man må kunne forvente, og slik det beskrives i EØS- og EU-ministerens brev. Usikkerheten omkring konsekvensene av Storbritannias utmeldelse er grunnleggende knyttet til at det ennå ikke er kommet til en enighet mellom Storbritannia og EU om utmeldeskriterier og -vilkår, eller hvilken form en senere avtale som vil regulere forholdet mellom de to partene, skal ha. Flertallet i komiteen konstaterer at det fra regjeringens side er truffet organisatoriske tiltak som vil ivareta norske interesser på en god måte, inntil en slik avtale foreligger. Forslagsstillerne ønsker om at man skal se på alternativer til EØS-avtalen, inngår også, og det er jo ikke overraskende siden disse representantene også representerer et parti som har programfestet at de skal avslutte EØS-avtalen, og dermed kan sies å ha inntatt et standpunkt uansett hvilke alternativer som kan beskrives. Komiteens flertall ser derimot ikke at det er hensiktsmessig å igangsette et slikt arbeid.

EØS-avtalen er av grunnleggende betydning for norsk handel og næringsliv. Å bidra til økt usikkerhet om Norges tilknytning til avtalen vil ikke være i samsvar med Norges økonomiske interesser. EØS-avtalen har hatt og har sterk støtte i denne sal i Stortinget – vedvarende, konstant over mange år – uansett hva man ellers måtte ha av primærstandpunkt i medlemskapsspørsmålet.

Konklusjonen er at representantforslaget ikke har støtte og ikke blir bifalt av komiteens flertall.

Anniken Huitfeldt (A) [10:08:34] (komiteens leder): Kunnskap har, i motsetning til det meste annet her i verden, den unike egenskapen ved seg at det blir mer av den når den deles og spres. Arbeiderpartiet er tilhenger av å framskaffe mer kunnskap om det europeiske samarbeidet og om Norges forhold til EU. Europa-utredningen fra 2010–2012 ledet av Fredrik Sejersted var veldig nyttig. Det kan godt være at vi igjen bør gjennomføre

en lignende Europa-utredning. Det er verdt å merke seg at regjeringspartiet Høyre i valgkampen både vinglet og vaklet og motsa seg selv på dette området. Jeg fikk i hvert fall voldsom motbør fra daværende utenriksminister Børge Brende da jeg på direkte spørsmål ikke utelukket en ny Europa-utredning. Kunnskap skal man da ikke frykte. Noen dager senere svarte representant Heidi Nordby Lunde akkurat som meg at hun heller ikke ville utelukke en ny Europa-utredning – helt på tvers av sin egen utenriksminister.

I dag er temaet et representantforslag fra Senterpartiet om at et offentlig utvalg skal foreta en gjennomgang av konsekvensene for Norge av at Storbritannia går ut av EU. Ja, mer informasjon om Norges forhold til EU er av det gode, og ja, det vil selvfølgelig ha konsekvenser også for Norge at Storbritannia går ut av EU. Men akkurat denne utredningen, på akkurat dette tidspunktet, er etter min mening ikke en god idé. Hovedårsaken er rett og slett at vi har for lite tid. Fredrik Sejersteds Europa-utvalg brukte ganske nøyaktig to år på sin utredning. Storbritannia vil etter planen forlate EU om 15 måneder. Behovet for nasjonal tilslutning i 27 medlemsland tilsier at veldig mye i forhandlingene må avklares i løpet av 2018.

Offentlige utredninger foregår enkelt sagt ved at en gruppe vise kvinner og menn trer sammen i et lønnekammer. Der blir de ofte værende lenge og vel før de til slutt presenterer en NOU – en norsk offentlig utredning. Det er mye godt å si om denne prosessen og disse utredningenes plass i det norske styringssystemet, men akkurat i denne saken har vi rett og slett ikke tid til å vente på at vise kvinner og menn gjemmer seg i et lønnekammer og gjennomfører en utredning. I håndteringen av brexit må norske myndigheter handle raskt når og om det skulle bli nødvendig, og etter hvert som forhandlingene mellom EU og Storbritannia stiger fram. Det hviler selvsagt et tungt ansvar på Utenriksdepartementet og EU/EØS-ministeren for å framskaffe informasjon om Storbritannias uttreden av EU, både for UD selv og for andre relevante ekspertmiljøer. Kunnskap er et gode, men en offentlig utredning er ikke det riktige instrumentet i akkurat denne saken på akkurat dette tidspunktet.

Steinar Ness (Sp) [10:11:47]: Spørsmålet om korleis vi i Noreg skal organisere handel og samarbeid med våre naboland, er viktig og har ført til mykje debatt og politisk strid. Frå 1970-talet og utover har tre regjeringar gått av som følge av strid om dette – Borten-regjeringa i 1971, Bratteli-regjeringa i 1972 og Syse-regjeringa i 1990. Trass i dette har det tidvis vore vanskeleg å få saka høgt opp på den offentlege dagsordenen og inn i den offentlege samtalen i Noreg. Ofte får andre saker som handlar om enkeltpersonar, stor merksemd til fortrengsel for systemspørsmål, med store følgjer for folks

framtid, håp og draumar, levekår og velferd kringom på heile jordkloden vår. EØS, TTIP og TiSA er stikkord i ein slik samanheng.

EØS-avtalen var frå starten av omstridd, er omstridd og vil vere omstridd. Grunnen er at EØS-avtalen over tid undergrev den norske modellen, med geografisk og sosial utjamning, små skilnader mellom folk, tryggleik for arbeid og inntekt, både for arbeidstakarar og sjølvstendig næringsdrivande i enkelpersonføretak, og dette gjev over tid ein dynamikk i retning av større skilnader, mindre fellesskap og mindre tillit mellom folk.

Eg må seie eg opplever det som ein skjebnens ironi at vi startar året 2018 med å drøfte EØS-avtalen. Det er i år 30 år sidan debatten om EØS-avtalen starta i Stortinget. Eg trur kanskje eg er ein av dei få i denne salen som då hadde mitt daglege virke om ikkje i denne salen, så i dette huset. Det starta med ein debatt i Stortinget i juni 1988. I etterkant av det sende dåverande statsminister Gro Harlem Brundtland 13. juni 1988 eit rundskriv til alle departementa om at det skulle vere eit sjølvstendig kriterium i vurderinga av framtidig norsk lovgjeving at det skulle harmoniserast med EUs regelverk, dersom det ikkje låg føre særskilde grunnar til ikkje å gjere det. Så fekk vi Jacques Delors' initiativ i januar 1989, som enda opp med eit toppmøte i Oslo i mars 1989.

Det skjedde veldig mykje, og for meg var det det første møtet med det eg vil kalle ein type prosessdemokrati. Alt var prosess, og dei folkevalde si rolle – kva tid dei skulle informerast, kva tid dei skulle ta avgjerder, og på kva tidspunkt dei skulle inn – var omstridd frå første stund. Eit av augeblikka frå mi tid tidlegare i politikken var 18. august 1989. Då hadde det vore eit møte i den utvida utanrikskomiteen etter initiativ frå SV og Senterpartiet, og statsministeren sa på Dagsnytt den dagen at Senterpartiets krav om openheit om innhaldet i denne avtalen var til skade for viktige nasjonale interesser. Krav om demokrati, openheit og innsyn var til skade for det.

Det andre augeblikket som er relevant for dette, er 25. november 1994, då dåverande statsminister i ein debatt med Anne Enger sa etter ein påstand om at EØS/EU ville undergrave arbeidstakarar sine rettar, at det var løgn. Det var 25. november 1994.

Kvifor trekkjer eg fram dette? Jo, eg synest vi har fått grundig dokumentert i åra som har gått, at EØS-avtalen har den dynamikken som eg nemner på desse viktige områda. Så forstår eg Høgre og Framstegspartiet, som er tilhengjarar av ei slik utvikling som ligg i forlenginga av dette systemet i EØS-avtalen, at dei ikkje vil ha debatt om dette, ikkje vil ha alternativ, vil at vi skal vere i ein tvangssituasjon. Dei vil ha ro. Eg meiner vi treng debatt om innhaldet i denne avtalen og alternativ til denne avtalen. Eg lytta med interesse til det som vart sagt frå Ar-

beidarpartiets hovudtalsperson i denne saka. På den eine sida er det ikkje nok tid, på den andre sida treng ein meir tid. Eg vel å tolke dette som uttrykk for at det er bevegelse i Arbeidarpartiet når det gjeld dei systemutfordringane som ligg der. EØS vil verte diskutert i denne salen til avtalen ikkje lenger gjeld i Noreg.

Til slutt vil eg ta opp forslaget som ligg i innstillinga frå Senterpartiet og SV.

Presidenten: Representanten Steinar Ness har tatt opp forslaget han refererte til.

Gina Barstad (SV) [10:17:11]: I dag har vi hørt og vi kommer til å høre mange forsvar for EØS-avtalen. Det er et stort paradoks, all den tid det er en avtale som ingen egentlig ønsker seg. Avtalen består fordi det i mange år har vært et ja-flertall i denne salen, samtidig som det har vært et nei-flertall i folket. Men dette landet hadde fortjent bedre.

SVs motstand mot EØS-avtalen er enkel og prinsipiell. Den kan uttrykkes ved at det er demokratisk valgte forsamlinger som skal vedta lover i et land. De som vedtar lover i et land, skal kunne velges og kastes i valg. I tillegg har vår kritikk også vært at overstyringen fra Brussel tar form av krav om liberalisering, privatisering og angrep på velferdsstat og et trygt arbeidsliv. EØS-avtalen har på mange måter vært en abonnementsordning for høyrepolitikk. Et eksempel på det kunne vi lese om seest i Klassekampen den 5. januar.

Da EØS-avtalen ble vedtatt av Stortinget høsten 1992, la flertallet vekt på at Norge fritt kunne si nei til nye EU-regler. I EØS-debatten 15.–16. oktober 1992 uttalte statsminister Gro Harlem Brundtland:

«Regjeringen vil aktivt bruke de nye mulighetene til å forme morgendagens regelverk i Europa. Og vi vil være rede til å bruke den retten avtalen gir oss, til å motsette oss at forslaget blir til felles EØS-regel, dersom vi finner det nødvendig.»

I samme stortingsdebatt omtalte også Høyres Jan Petersen reservasjonsretten som en «betryggende mekanisme». Senere har nåværende arbeiderpartileder Jonas Gahr Støre understreket at vi har en reservasjonsrett i EØS-avtalen, og at den selvsagt ikke er der til pynt.

Likevel er denne retten til å avvise nytt regelverk fra EU som nevnt bare benyttet én gang: et veto mot EUs tredje postdirektiv, som ble trukket tilbake etter regjeringsskiftet i 2013. Over 10 000 lover fra EU er gjort gjeldende for Norge gjennom EØS. Bare i 2014 ble 627 lover tatt inn i EØS-avtalen. Selv om mesteparten av direktivene og forordningene kan være fornuftige nok, uthuler dette i praksis Stortingets rolle som lovgiver og regjeringens rolle som forskriftsmyndighet.

Jeg tar opp dette fordi det er nødvendig at flertallet i denne salen, som er tilhengere av EØS-avtalen, tar inn

over seg den demokratikritikken som kommer. Det er også en nøkkel til å forstå hvordan Storbritannia havnet i den situasjonen de er i.

I mange år har forsvarerne av EØS-avtalen fastholdt at det ikke finnes noen alternativer. Men når et av våre nære naboland og et av de største EU-landene nå velger å forlate EU, skaper det en helt ny situasjon. Den situasjonen må både tilhengere og motstandere av EØS-avtalen forholde seg til og være villige til å diskutere. Vi er positive til alle tiltak som bidrar til en mer åpen og faglig debatt om Norges forhold til EU. Norge bør ta lærdom av at Storbritannia nå går ut av EU, og se på hva slags muligheter det kan gi. Et uavhengig og bredt sammensatt utvalg vil kunne sikre at en slik utredning blir mest mulig partipolitisk uavhengig og faglig fundert. Det er bakgrunnen for at SV vil støtte forslaget fra Senterpartiet.

Bjørnar Moxnes (R) [10:20:46]: Når verdens femte største økonomi går ut av EU, har vi en helt ny situasjon. EU er ikke lenger det samme, og da er spørsmålet om vi i den situasjonen skal stikke hodet i sanden og late som om ingenting har skjedd, eller gå offensivt til verks og undersøke hvordan vi kan ivareta norske interesser i den nye situasjonen. Rødt går inn for det siste – derfor går vi også inn for en uavhengig utredning av konsekvensene av brexit.

Lenge har EØS-tilhengerne sagt at vi må være en del av EØS for å få handlet med EU. Men med brexit ser vi at det både er mulig å forhandle om en egen handelsavtale, og at Norge nå uansett må lage en egen avtale med britene.

Vi i Rødt vil si opp EØS-avtalen til fordel for en handelsavtale som ikke griper inn i arbeidslivet og overkjører demokratiet. EØS-avtalen er udemokratisk. Den mangler folkelig forankring og innebærer en massiv overføring av makt fra våre folkevalgte organer til EU. Norge har sagt nei til medlemskap i EU to ganger, men folket ble aldri spurt om EØS-avtalen.

EU har inngått mer enn 200 handelsavtaler med land over hele verden. Til forskjell fra alle disse andre avtalene er EØS en avtale som ikke bare regulerer handelen, men som også griper direkte inn i norsk samfunnsliv. Ingen andre handelsavtaler innebærer at den ene parten må innføre alle lover og regler som den andre parten lager for sitt indre marked. Men det gjør EØS. Derfor er det etter vårt syn riktig å kalle det for en husmannsavtale og nødvendig å vurdere andre tilknytningsformer til EU enn denne avtalen. EU-reglene har forrang over norsk lov, og det betyr at viktige deler av norsk folkestyre settes til side av EØS-avtalen og blir regulert av EU snarere enn av norske folkevalgte. Dette er grunnleggende udemokratisk og også grunnen til at både tilhengere og motstandere av EØS-avtalen ser på det som en demokratisk fiasko.

I tillegg ser vi, de siste årene særlig, at avtalen nekter oss en del viktige krav som kan sørge for et ryddig arbeidsliv. For det første får vi ikke lov av EU å stille som vilkår ved anbud når det gjelder offentlige tjenester, at offentlige lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde, også når det gjelder pensjon. Dermed kan arbeidsgivere shoppe de billigste tariffavtalene med EUs velsignelse. For det andre ser vi ved innleie fra bemanningsbyråer til kommunalt drevne sykehjem, skoler, barnehager, hva det skulle være, at EØS-avtalen også nekter oss å kreve pensjon på samme nivå som i det offentlige. På den måten undergraver EØS-avtalen det som er fundamentet for fagbevegelsen, nemlig at vi gjennom landsomfattende tariffavtaler og lovverk unngår konkurranse på lønns- og arbeidsvilkår. EØS er derfor et hinder i arbeidet mot sosial dumping, og de siste årene har vi også sett eksempler på at domstolene har erklært norsk avtaleverk ulovlig fordi det strider mot EØS-avtalen.

Rødt støtter forslaget fra SV og Senterpartiet om å få et uavhengig utvalg som kan se på konsekvensene av at britene går ut av EU, og ikke minst også se på Norges alternativer til EØS-avtalen.

Statsråd Marit Berger Røsland [10:24:46]: Jeg vil også benytte anledningen til å ønske Stortinget et riktig godt nytt år. Jeg er også glad for å kunne konstatere at forslaget om å nedsette et offentlig utvalg for å gjennomgå konsekvenser av brexit og alternativer til EØS-avtalen ikke får flertall her i dag.

Til tross for at forhandlingene mellom EU og Storbritannia nå går over i fase to, er vi ikke kommet til det stadiet hvor vi med noen grad av sikkerhet kan si hva fremtiden vil bringe. Det er per i dag uavklart hva slags framtidig samarbeidsmodell som vil bli etablert mellom Storbritannia og EU. Det vi vet, er at EUs sjefsforhandler Michel Barnier har sagt at så lenge Storbritannia vil ut av det indre marked og EUs tollunion, jobber de med utgangspunkt i Canada-modellen – en frihandelsavtale. Britiske myndigheter har på sin side sagt at de ønsker seg en skreddersydd modell, men uten å konkretisere hva det skal innebære.

Det kan ta flere år å framforhandle de framtidige avtalene som skal gjelde mellom EU og Storbritannia, og et offentlig utvalg på norsk side nå hadde ikke hatt veldig mye konkret å basere en utredning på. Hvilke muligheter som Senterpartiet og SV har oppdaget ved brexit på dette stadiet som bør få oss til å vurdere vår EØS-tilknytning, skulle jeg gjerne visst og fått konkretisert her i dag hva består i. Vi ønsker når som helst en debatt om EØS-avtalen velkommen. Vi ønsker kunnskap om EØS-avtalen. Men vi mener det vil være et galt signal å sende nå, om Norge skulle signalisere at vi i lys av brexit skulle ønske å svekke Norges forhold til EU.

Brexit vil få stor betydning både for Storbritannia, for EU og for Norge, og det er regjeringens mål å få på plass et godt avtaleverk for vårt framtidige forhold til Storbritannia. Vi er ikke passive i dette arbeidet. Vi må forholde oss til både EU-siden og til Storbritannia. Det er klar norsk interesse å jobbe systematisk med å sikre forståelse for at avtaler mellom EU og Storbritannia som handler om det indre marked, må EØS-landene også kunne knytte seg til.

Storbritannia kan per i dag og så lenge de fortsatt formelt er medlemmer av EU, ikke inngå frihandelsavtale med Norge, Australia, USA eller med noe som helst annet land i hele verden. Vi forbereder oss på å framforhandle et nytt avtaleverk med Storbritannia, slik at norske borgere og norsk næringsliv kan fortsette sitt samarbeid med og sin virksomhet i Storbritannia. Det er etablert kontakt mellom norske fagmyndigheter og britiske fagmyndigheter på flere områder, som næringslivsspørsmål, borgernes rettigheter, fiskeri og luftfart. Overfor EU understreker vi at norsk tilknytning til det europeiske samarbeidet ligger fast gjennom EØS-avtalen, Schengen-avtalen og våre øvrige avtaler med EU.

Et viktig grunnlag for alle disse forberedelsene er å kartlegge konsekvenser for Norge av britisk uttreden av EU og EØS. Det er et arbeid som skjer løpende. Jeg er enig med representanten Huitfeldt i at det er et arbeid som må skje raskt, det må skje kontinuerlig, for denne prosessen går raskt framover, og det må skje mye i løpet av de neste ti månedene vi har foran oss.

Brexit Task Force, med representanter for hvert departement, koordinerer det svært omfattende kartleggingsarbeidet som for tiden gjøres på norsk side. Det er etablert referansegruppe for nærings- og arbeidslivsspørsmål, egen referansegruppe for fiskerispørsmål, så arbeidet med å kartlegge faktagrunnlag, konsekvenser for Norge av brexit, skjer kontinuerlig og er godt ivarettatt.

For norsk næringsliv er deltakelse i det indre marked av fundamental betydning. Det budskapet kommer fra næringslivet selv og fra hele landet. EØS-avtalen sikrer det felles regulatoriske rammeverket som gjør denne deltakelsen mulig. Det er det viktigste avtaleverket vi har med våre europeiske partnere. Det sikrer vårt næringsliv like vilkår i vårt største marked, med 31 land og en halv milliard mennesker.

Når vi skal vurdere konsekvenser av brexit for Norge, er det lett å la seg bli farget og styrt av sitt eget syn på norsk EU-medlemskap. Logikken synes et stykke på vei å være at siden Norge ikke er medlem av EU og vi nå får ett land til utenfor EU, er dette noe Norge er tjent med. Det er tonen i det Dokument 8-forslaget som er til behandling i dag. Dette er etter mitt syn en for enkel analyse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:30:06]: Storbritannia skal nå ut av EU, og som det også framkommer av statsrådets innlegg, er det avklart fra EUs side, men også fra Storbritannias side, at EØS ikke er et aktuelt alternativ. Fra EUs side snakker man om en modell à la Canada-avtalen, og fra Storbritannias side snakker man om en skreddersydd avtale. En begrunnelse som ble brukt mot EØS-avtalen fra en talsmann for Theresa May 19. desember i fjor, var at avtalen ikke er demokratisk bærekraftig. Det er at det er den ene part som vedtar reglene, og den andre part som må godta dem. Hvorfor skal Norge ha lavere ambisjoner på vegne av sitt demokrati enn det som ble uttalt fra britene og deres statsministre om hva slags avtale de vil forme for framtiden?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:30:58]: EØS-avtalen er som den er. Den er en av de viktigste avtalene Norge har med EU. Den sikrer markedsadgang for norsk næringsliv. Så vet vi og denne salen at den har noen svakheter som går på at vi formelt ikke er medlemmer, vi er ikke med formelt i alle beslutningsprosessene. Samtidig har vi et topilarsystem – vi er godt representert i ekspertgrupper i Brussel, vi kan ivareta norske interesser, sørge for at vårt syn blir kjent, og påvirke så mye de mekanismene vi har, tillater. Når Storbritannia skal ut av EU, ser de ikke på EØS som et aktuelt alternativ, men for Norge å skulle følge etter Storbritannia og velge å gå ut av EUs indre marked er ikke et alternativ jeg vil anbefale denne salen. Jeg vet at Senterpartiet har et annet syn på hele EØS-avtalen, men ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Gjelsvik – vær så god.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:32:00]: Jeg tror at fra de aller fleste hold i Norge har problemene knyttet til demokrati og EØS-avtalen blitt framført – også fra tilhengere av norsk EU-medlemskap. Det blir sagt fra britenes side at grunnen til at de ikke velger EØS-avtalen, er at den ikke er demokratisk bærekraftig. De vil forhandle fram en ny avtale med EU som i større grad ivaretar deres selvstyre og demokrati enn det de ser EØS-avtalen gjør. Når Storbritannia – et viktig samarbeidsland for Norge – velger å gjøre det, hvorfor ønsker en ikke å vurdere alternativ til EØS-avtalen?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:32:41]: Nå er det flere grunner enn den som representanten Gjelsvik nevner, som er bakgrunnen for at EØS ikke er den modellen Storbritannia ønsker seg, bl.a. at EØS innebærer fri flyt av personer og arbeidskraft. Det ønsker ikke Storbritannia. De ønsker ikke institusjonene som følger med en EØS-avtale, og de ønsker også å gå ut av EUs in-

dre marked og ha full kontroll over regelverksutviklingen. Norge har valgt en annen modell. Det er bredt flertall i denne salen for at Norge bør være en del av EUs indre marked. Det er det viktigste markedet for norsk næringsliv. Det har støtte fra NHO. Det har støtte fra LO. Det har støtte fra et bredt flertall i denne salen. At Storbritannias argument for ikke å velge EØS skulle gjøre at vi må revurdere vår EØS-avtale – jeg følger ikke logikken til Senterpartiet i det. Jeg tror som sagt at det er flere grunner til at britene ikke velger seg en EØS-modell.

Gina Barstad (SV) [10:33:56]: Først vil jeg ønske statsråden et godt nytt år. Så vil jeg følge opp det sporet som representanten Gjelsvik var på: demokratisporet. Det har vært flere eksempler opp gjennom årene på at det er blitt innført politikk i Norge som det egentlig ikke har vært flertall for i denne salen. Kanskje mest dramatisk var avstemningen vi hadde om datalagringsdirektivet for noen år siden. Da stemte flere representanter fra Høyre og Arbeiderpartiet imot sin overbevisning, med argumentasjon om å sikre EØS-avtalen.

Så hører jeg at statsråden erkjenner at det er demokratiske problemer med EØS-avtalen, og det er bra. Men da vil jeg spørre om statsråden trekker noen konsekvenser av erkjennelsen av at det er store demokratiske underskudd med EØS-avtalen. Hva vil statsråden gjøre med det?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:34:46]: Hovedsvaret på det er en aktiv europapolitikk, som regjeringen står for, og som er et viktig bidrag til å sikre norske interesser. Det er klart at som EØS-land og med en EØS-avtale er det viktig for Norge å jobbe for å ivareta norske interesser i EU-sammenheng. Uten å være formelt medlem, men samtidig ha en EØS-avtale og være med i det indre marked, må vi jobbe ekstra hardt for å bli hørt, og vi må jobbe mye for å ivareta norske interesser. Det handler om å være tidlig til stede i de prosessene som pågår i Brussel når det gjelder nytt regelverk, det handler om å ivareta de nasjonale interessene som står på spill når det gjelder nytt regelverksarbeid. Men jeg synes det er vanskelig å følge den logikken at fordi det er noen utfordringer med avtalen, må vi nå sette norsk næringsliv i en situasjon hvor de mister deltagelse i det indre marked.

Gina Barstad (SV) [10:35:51]: SV er tilhenger av en aktiv europapolitikk og mener at det finnes mange muligheter også innenfor EØS-avtalen som regjeringen kunne brukt enda mer aktivt, f.eks. den nevnte veto retten, men også andre deler av avtalen kan brukes mer aktivt. Men når jeg hører statsråden snakke nå, høres det ut som om statsråden mener at det eneste alternati-

vet til EØS-avtalen er fullt EU-medlemskap. Har jeg oppfattet statsråden rett da?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:36:19]: Det vil alltid være mange alternativer som man kan velge mellom når det gjelder forholdet til EU. Det handler om hvilket syn man har på samarbeidet med Europa, og der har partiene i denne salen ulike holdninger. Det finnes selvfølgelig, som også tidligere utredninger har vist, alternativer til EØS-avtalen. Det er heller ikke slik at de ikke eksisterer og kunne vært utredet, men hovedpoenget mitt er at i den situasjonen Norge er i nå, og i den situasjonen som er i Europa, er ikke dette tidspunktet for å begynne å sende et signal om at Norge nå ønsker å følge etter Storbritannia ved å svekke sitt forhold til Europa, for det er det som skjer med brexit. Det er en stor endring for EU og for Europa at et så stort land, en så stor økonomi, skal forlate EUs indre marked. Det er også en stor endring for Norge, for i dag er det EØS-avtalen som er vår plattform for vårt samarbeid med Storbritannia, og vi må etablere et helt nytt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:37:34]: EØS-avtalen skulle ikke være noen varig løsning, og den er nå 23 år. Når nå britene melder seg ut, vil det ha store konsekvenser for Norge, for Storbritannia er et av Norges viktigste samarbeidsland når det gjelder handel. Samtidig med dette er det en økende politisk og sosial uro innenfor EU. Etablerte partier er i store vanskeligheter, ikke minst sosialdemokratene. Det gir grunnlag for nye partier som er fremmedfiendtlige, partier hvis ledere i stor grad sparkes nedover. Det er bekymringsfullt. Det er altså noe ved hele konstruksjonen, ved hele EU-systemet, som i dag skaper uro og utrygghet.

Mitt spørsmål er: At EUs myntunion ble etablert, uten en felles sosial og økonomisk politikk innenfor EU – er det en systemfeil som gir grunnlag for den avmakt vi ser blant folk i dag?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:38:39]: Jeg deler for så vidt en del av virkelighetsbeskrivelsen når det gjelder noen av de bekymringsfulle utviklingstrekkene vi ser i Europa. Så er jeg ikke enig i analysen at det er EU-systemet som er opphavet til den uroen vi nødvendigvis ser, og vi ser jo også nå et annet bilde, hvor mange av de partiene som nå vinner valg, er de partiene som ønsker samarbeid, som ønsker internasjonalt samarbeid, og som står tydelig opp som forsvarere av EU-prosjektet. Så det bildet at folk nå vender seg mot EU-prosjektet, er ikke entydig. Storbritannia er et av de landene med lavest økonomisk vekst og usikkerhet, også på grunn av at de nå skal forlate EU.

Vi ser nå at det på EU-siden er stor fokusering på å styrke den sosiale pilaren. Jeg tror det er en felles aner-

kjennelse av at det nå er viktig å jobbe systematisk med å redusere ulikhet – og ta tak i det.

Svein Roald Hansen (A) [10:39:53]: Det er fem land som har et spesielt og omfattende samarbeid med EU gjennom sine avtaler. Det er de tre EØS-landene, så er det Sveits, som er ganske likt EØS, men dekker en mindre del av det indre marked, og så er det Tyrkia, som er en del av tollunionen. Utenfor dette er det handelsavtaler av ulikt omfang og ulik dybde. Spørsmålet til statsråden er: Er det noen av disse handelsavtalene som gir like god, like omfattende og like dyp adgang til det indre marked som EØS-avtalen gjør?

Statsråd Marit Berger Røsland [10:40:34]: Svaret på det er nei. Det er EØS-avtalen som gir det mest omfattende samarbeidet med Europa og full deltakelse i det indre markedet. Det er interessant å merke seg utviklingen når det gjelder Sveits, som nå har brukt 24 år – er det vel – på å forhandle frem ulike avtaler på de områdene der de har ønsket seg avtaler med EU. De har kommet ca. halvveis på den tiden som har gått. De har ønsket seg bedre markedsadgang for sin verdipapirsektor. Der har EU-siden gått med på å gjøre det for en periode på tolv måneder, men i den perioden som er foran oss, ønsker EU-siden å presse Sveits til å akseptere stadig flere institusjoner å la det vi har på EØS-siden. Det er ikke slik at det å være utenfor EØS eller å ha en annen tilknytningsform nødvendigvis er enkelt i det kontinuerlige samarbeidet med EU-siden.

Steinar Ness (Sp) [10:41:50]: Eg synest det er bra at statsråden på vegner av regjeringa slår fast at det sjølv sagt finst andre, alternative måtar for Noreg å organisere sitt samarbeid og sin handel med EU på enn EØS-avtalen og EU-medlemskap. Dermed er ein av dei viktigaste mytane i den politiske debatten om EU og EØS avliva av statsråden. Det forklarar sjølvsagt også regjeringa sin passivitet i det som har vore omtala som ei krise i EU-samarbeidet. Veldig ofte i denne salen vert det teke til orde for at når det er krise, er det behov for nytenking, og at ein må sjå på korleis ein kan organisere og løyse ting på nye måtar.

Storbritannia vil no få ein avtale med EU som ikkje er EU-medlemskap og ikkje er ein EØS-avtale. Når regjeringa var valt å vere passive fordi det er uklart kva framtida vil bringe, er det ikkje på grunn av at Noreg ikkje kunne brukt dette handlingsrommet, men fordi regjeringa ikkje ønskjer det.

Statsråd Marit Berger Røsland [10:43:03]: Det er ikke slik at jeg har anbefalt noen andre modeller, bare for å være helt tydelig på det. Det har vel vært ganske tydelig, tror jeg, i mange av mine svar at selvfølgelig fin-

nes det andre måter for Norge å forholde seg til Europa på, men regjeringens helt tydelige anbefaling og klare råd er å holde fast ved EØS-avtalen. Det er det som er regjeringens politikk, og det er det vi har stått for her i dag, og som vi står for i alle sammenhenger. Vi har ikke en passiv holdning til brexitprosessen. Vi ønsker å ivareta norske interesser så godt som mulig, vi er godt i gang med det. Når Senterpartiet ønsker å bruke denne anledningen til å svekke EØS-avtalen, er det lov å forsøke på det, men jeg er veldig glad for at det forsøket ikke lykkes, at det fortsatt er et trygt og godt flertall i denne salen for å slutte opp om EØS-avtalen, og at denne utredningen nå ikke blir noe av.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:44:20]: Tiden er overmoden for en utredning om brexit og alternativer til EØS-avtalen. Jeg registrerer at enkelte representanter i denne salen mener at en er for sent ute. I så fall vil jeg si at det har ikke stått på Senterpartiet når det gjelder å få en utredning av alternativer til EØS og konsekvenser av brexit på et tidligere tidspunkt. Men nå står vi her i dag, og da må en i hvert fall kunne – hvis en mener at det er viktig å få mer kunnskap, å få mer informasjon inn – være med på en utredning. Det står jo ikke i veien for at en selvsagt samtidig, løpende fra regjeringens side, skal jobbe med de utfordringene som er, men det handler om å bringe inn brede interesser i samfunnsdebatten og få en tydeligere markering av hva som er norske interesser.

Brexit blir en realitet. De som tapte i Storbritannia, har erkjent det, EU har erkjent det, og det er på tide at de som advarte i Norge, også erkjenner det. Før avstemningen i Storbritannia gikk jo statsminister Erna Solberg ut og advarte britene mot å stemme for å gå ut av EU. Så lyttet britene til sin egen overbevisning i stedet for Erna Solberg, og vi er her vi er i dag.

Til diskusjonen om EØS og erfaringene med ulike varianter av samarbeid fra EUs side: Siden EØS-avtalen trådte i kraft 1. januar 1994, har ingen andre land gått inn i EØS-avtalen. EU har inngått stadig nye avtaler med nye land, men EU har altså ikke stilt krav om at de landene skal inn i EØS-avtalen for å samarbeide med EU, og de landene som har utviklet avtaler med EU, har heller ikke ønsket det. EU har i dag over 200 avtaler i et 40-talls ulike varianter, og det er kun Norge, Island og Liechtenstein som har EØS.

Når britene nå går ut av EU, er EØS uaktuelt for dem. Senest i går sa Jeremy Corbyn at det er uaktuelt for britene å bli værende i det indre marked, og Theresa May har, som sagt, sagt at hun ikke ser EØS som et demokratisk

bærekraftig alternativ. Så hvorfor skal vi akseptere å tviholde på EØS – en avtale som skulle være midlertidig, en avtale som de fleste egentlig ikke vil ha, og en avtale som statsministeren i Storbritannia kaller for ikke demokratisk bærekraftig?

Brexit gir muligheter, og dem må Norge gripe. Vi må utvikle et tettere samarbeid med britene, vår viktige handelspartner. Vi må også invitere britene inn i EFTA, og vi må være åpne for de løsningene som britene nå utvikler.

EØS blir stadig mer omfattende og griper inn på stadig nye samfunnsområder. Vi er nødt til å få et alternativ, ikke minst av hensyn til det norske demokratiet. Den situasjonen som brexit skaper, gir også muligheter for Norge til å se nye løsninger, som vi må gripe.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:47:27]: Jeg er britisk statsborger. Jeg er en av de 17,4 millioner britene som stemte for at Storbritannia skulle forlate EU, og det er jeg stolt av.

Folk ønsker forandring. EU taper folkeavstemninger gjennom Europa gang på gang, og nok en gang har et folk sagt nei til overstyring fra Brussel. Demokrati handler ikke bare om fine bygg, som her, og fine stemmesedler; det handler om at folk får en mulighet og en rettighet til å bestemme sin egen skjebne i samfunnet. EØS har aldri vært stemt over i Norge. Det ble udemokratisk tredd ned over ørene på det norske folk etter at de sa nei til EU-medlemskap. Det har aldri vært en skikkelig vurdering av mulighetene, det har aldri vært et valg for det norske folk.

Så hører vi den kunnskapsfiendtlige motstanden fra Arbeiderpartiet og Høyre, som ikke ønsker å samle mer kunnskap om temaet. Men vi vet jo allerede mye om hva EØS betyr, og det er sant: Vi vet at det gir press på arbeidsrettigheter og fallende lønn for folk som tjener lite, vi vet at det gir økende forskjeller, vi vet at det gir overstyring av demokratiet. Det gir oss direktiver som datagringsdirektivet, som overvåker innbyggere, det gir oss postdirektivet, det gir oss jernbanepakkene.

Tetzschner, fra Høyre, sa at det er bra for våre økonomiske interesser. *Hvem* sine interesser? Er det arbeiderne, som får presset ned sine lønninger, Tetzschner og Høyre er opptatt av? Er det distriktene, som mister posen sin, eller er det pendlerne, som får press med tanke på privatisering av jernbanen? Vi vet hvem sine interesser Høyre representerer. Og EØS – ja, jeg er nok enig i at det representerer de samme interessene som Tetzschner.

Det britiske folket – og jeg selv – stemte for å åpne muligheter, for samarbeid i Europa i stedet for overstyring fra Brussel. De åpner muligheter for oss, da burde Norge være med og åpne muligheter for dem. Samar-

beid på tvers av landegrenser er bra og viktig – samarbeid, ikke overstyring. Vi har muligheten til å vise at et reelt samarbeid utenfor EU vil fungere godt mellom Norge og Storbritannia, og det tror jeg vi skal få til.

Jeg er stolt over at jeg stemte for britisk selvstendighet fra EU. Nei-bevegelsen har seiret to ganger i Norge og har påført Høyre og Arbeiderpartiet dundrende nederlag. Det har vi tenkt å fortsette med her i landet. Vi foreslår nå at vi skal samle kunnskap om mulighetene. Vi har ikke engang foreslått en folkeavstemning – vi foreslår å samle kunnskap om mulighetene. Selv det vil de ikke være med på. EU-tilhengerne her i Norge og i denne stortingssalen mistror kunnskap og demokrati. Det er kanskje ikke så rart, for de taper igjen og igjen når folket får sagt sitt, og vi vinner.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:50:42]: Britene ønsker ikke noe EØS. Det er også i tråd med det som den norske statsministeren mener er rett for britene. For meg er det helt sjølsagt at britene ikke ønsker EØS-avtalen, for det er jo en ordning som er skreddersydd for Norge, som et første trinn for senere å få Norge inn i Den europeiske union. Den er en konstruksjon – en konstruksjon som ble laget for å oppnå en annen hensikt.

Situasjonen britene står i, aktualiserer behovet for at også Norge utreder alternativer – sjølsagt. Det som da er viktig å gå litt inn på, er: Hvorfor er det blitt så mye politisk uro innenfor Den europeiske union? Jacques Delors – fransk ledende sosialdemokrat, finansminister under president François Mitterrand, president for Europakommisjonen i to perioder fra 1985 til 1995 – var viktig i arbeidet med å få innført EUs indre marked fra 1. januar 1993 og hadde nær kontakt med daværende statsminister i Norge, Gro Harlem Brundtland.

Jacques Delors hadde håpet at et sterkere EU kunne fylle rollen som en sosial bastion mot anglosaksisk laissez-faire og de internasjonale frie markedskreftene. Dette skjedde ikke. I boka «Debtors' Prison» av Robert Kuttner sier Delors at han lyktes i å etablere EUS myntunion, men ikke EUs sosiale og økonomiske politikk. Delors beklaget at Den europeiske union hadde ervervet betydelig makt for bare å bli et instrument for britisk økonomisk slapphet og tysk nedskjæringspolitikk, som det blir sagt. Dette var det motsatte av en sosialdemokratisk enhet som Delors hadde tiltenkt EU, og da krisen kom i 2008, var en felles valuta kombinert med nasjonal skattlegging og budsjettpolitikk en umulig posisjon. Så langt «Debtors' Prison» av Robert Kuttner.

Markedskreftenes fire friheter – fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft – overstyrer folkevalgetes mulighet gjennom vedtak i Stortinget til å korrigere de svake sidene ved markedskøkonomien. Det er noe av hovedproblemet vi står oppe i, og som vi må ha økt opp-

merksomhet på. EØS-avtalen ødelegger den norske modellen, for den norske modellen forutsetter at folkevalgte kan korrigere markedskreftene. Og vidare: EØS-avtalen ødelegger mulighetene for full sysselsetting og norske lønns- og arbeidsvilkår fordi vi har et felles arbeidsmarked med land som har så stor forskjellighet at det er helt naturlig at mennesker kommer til Norge, for dermed å få økte muligheter i sitt liv. EØS-avtalen innebærer så store systemfeil at den må avløses.

Michael Tetzschner (H) [10:53:55]: De to siste innleggene gir anledning til å reflektere nærmere over at hvis man vil kvitte seg med markedskreftene, som har gitt oss velferd, sikre arbeidsplasser og et finansieringsgrunnlag for velferdsstaten, er det selvfølgelig lettere å gjøre det på egen hånd. Da kan man se til lukkede land, som helt stenger seg ute fra verden. Det kan vel være av de alternativene som Senterpartiet vil ha utredet.

Ellers må jeg, på slutten av denne debatten, si at den har vært litt forutsigbar, bortsett fra at det er kommet nye representanter i forsamlingen som utmerker seg ved kanskje ikke å ha helt klart for seg at når man bruker et eksempel som datalagringsdirektivet, som ble vedtatt her i Stortinget, ble jo det underkjent av EUs egen domstol, ut fra de prinsippene og avveiningsbestemmelsene som er de samme som i EMK, Den europeiske menneskerettskonvensjon, altså respekten for privatliv. Det er et eksempel på at vi brukte lokal handlefrihet på en måte som EU-domstolen ikke tilrådet, og derfor ble det ikke i den formen.

Ellers reagerer jeg på at man sier at X-, Y- og Z-avtaler ikke er forelagt det norske folket. Nei, det er fordi vi har et representativt demokrati, hvor forskjellige uttrykksformer og synspunkter kommer frem. Det er også denne debatten et eksempel på.

Det jeg ville bruke mine siste minutter til, var å henlede oppmerksomheten på Arbeiderpartiets innlegg her. Det kommer altså et massivt angrep på hele vår markedstilknytning, for øvrig med utgangspunkt i noe så uskyldig som et representantforslag. Jeg vil gjøre presidenten oppmerksom på at vi har en bestemmelse om at presidenten kan anmode deltakerne i debatten om å holde seg til saken. Det er representantforslaget, som ikke har et flertall i denne salen, som vi behandler – ikke alt mulig annet. Men jeg må likevel si at når komitélederen bruker sin taletid til å angripe Høyre, når vi står sammen i innstillingen om å forsvare EØS-avtalen og ikke ser at det er hensiktsmessig å bruke tid på å utrede alternativer nå – også med tanke på den usikkerheten det i seg selv kan bidra til – blir jeg forundret. Samtidig hører man i det samme innlegget ikke et eneste realar-

gument for den innstillingen som Arbeiderpartiet har satt sitt navn under.

Jeg vil gi Arbeiderpartiet et lite varsel: Hvis de overlater disse debattene til dem som de skal samarbeide med i regjering, og ikke stiller opp for de synspunktene vi har når det gjelder det som har skaffet oss velferd og sikre arbeidsplasser, kan vi få et alternativ – eventuelt etter et annet valg, med et annet flertall – som Arbeiderpartiet må basere seg på, og som blir en stor overraskelse for det norske folket.

Svein Roald Hansen (A) [10:57:08]: Kjernen i EØS-avtalen er å sikre norsk næringsliv best mulig adgang til vårt viktigste eksportmarked. Derfor er spørsmålet – når man snakker om alternativer, og som ingen i debatten har berørt – et alternativ som skal være bedre for hva, og for hvem. Det får vi aldri noe svar på.

Det argumentet som brukes, er «demokrati». Det er helt riktig. Vi har valgt en modell som ikke gir oss representasjon i de styrende organer i EU, og dermed mindre innflytelse enn vi kunne hatt. Men vi må ikke glemme at når vi behandler innstillingen fra utenriks- og forsvarskomiteen om budsjettet for neste år, står det år om annet at Norge er tjent med at forholdet mellom land er regulert av internasjonale traktater, konvensjoner og institusjoner. Tenk på havretten og hva den har betydd for oss! Så når representanten Gina Barstad sier at lover skal vedtas nasjonalt, går det selvsagt an å mene det. Men hvordan skal man da få til et forpliktende samarbeid mellom land, om vi ikke er villig til å gi fra oss noe suverenitet som kan utøves i fellesskap gjennom internasjonale organer og traktater? Hvordan skal vi da få gjennomført tiltak mot klimaendringer eller mot skatteparadis?

Václav Havel sa da Tsjekkia gikk inn i EU: Jeg oppgir gjerne noe av vår suverenitet til fordel for en felles suverenitet som må utøves i forhold til utfordringer som bare kan løses i fellesskap.

Representanten Steinar Ness sa at EØS-avtalen undergraver den norske modellen for mindre forskjeller og tillit mellom oss. Nei, det gjør den slett ikke. Det handler om nasjonal politikk, som vi i stor grad har lyktes med gjennom disse årene, og som vi skal slåss om på den nasjonale arenaen. Men det er noen forhold ved de kreftene som drar i feil retning, som bare kan løses i fellesskap, f.eks. hvordan vi får til rettferdig skattelegging av internasjonale, store konsern, og hvordan vi bekjemper bruk av skatteparadis.

Sigbjørn Gjelsvik sier: Hvorfor skal vi tviholde på EØS? Jo, vi skal det fordi det er best for norsk næringslivs eksportmuligheter og som plattform for vårt omfattende samarbeid med EU og EU-landene for øvrig.

Representanten Nicholas Wilkinson sa at EØS ble udemokratisk tredd nedover hodene på folk. Mener Wilkinson at vedtak vi fatter i denne salen, er udemokratiske og tres nedover hodene på folk?

Kjersti Toppe (Sp) [11:00:19]: Senterpartiet føreslår at det vert sett ned eit offentleg utval som skal gjennomgå konsekvensane av at Storbritannia går ut av EU, og Noregs alternativ til EØS-avtalen. Forslaget vert stemt ned. Fleirtalet ser det ikkje som hensiktsmessig å setja i gang eit arbeid på noverande tidspunkt. Men kva tidspunkt vil eigentleg passa? Dei vil ikkje bidra til usikkerheit om EØS-avtalen, fordi han er grunnleggjande viktig for Noreg og Noregs økonomiske interesser. Interessene til kven?

Statsråden viser i svaret sitt til at det ikkje kan setjast ned eit offentleg utval fordi eit offentleg utval vil bidra til det offentlege ordskiftet – eigentleg ganske oppsiktsvekkjande. Det vert vist til at forhandlingane er sensitive. Eg trudde at vi snakka om demokrati.

EØS-avtalen øydelegg den norske modellen. Trugsele mot framtidige offentlege tenestetilbod i Noreg vert omtalt i Klassekampen 5. januar: Eit utval skal vurdere «om det bør innføres nye regler som hindrer at det offentlige får bedre vilkår enn private bedrifter de konkurrerer med» – på grunn av EØS. Det er oppsiktsvekkjande at det vert sett på som eit problem at kommunar driv barnehagar, og at det er konkurransen som tel.

I dag er pasientrettsdirektivet gjennomført i norsk rett. Det var aldri noko folkekrav i Noreg om å verta ein del av eit felles europeisk helsevesen – ingen parti hadde dette som ei kampsak. Og uavhengig av om stortingsfleirtalet – som er for EØS – er for eller imot marknadsretting av norsk helsevesen, vert norsk helsevesen marknadsretta som følgje av EØS-avtalen. Fleirtalet marnar til ro om EØS for ikkje å skapa usikkerheit, men det er så mykje usikkerheit når vi har EØS-avtalen, at det burde vera opplagt at vi kunne greia ut alternativ. Vi kan sjå på antibiotikaresistens, som er ei stor utfordring, og som både Helsedirektoratet og Legeforeningen åtvare oss mot da vi gjekk inn i den felles europeiske helsemarknaden. Kvifor kan vi ikkje greia ut alternativ til det? Det er ingen saklege argument, berre ein frosen politisk vilje som skal forsvare EØS-avtalen, sjølv om vi har ein heilt ny situasjon når Storbritannia har gått ut og det er på gang nye avtalar, som òg Noreg kunne vore ein del av.

Statsråd Marit Berger Røsland [11:03:27]: Jeg vil bare oppklare noen spørsmål som har dukket opp i løpet av debatten.

Det har blitt sagt at vi ikke ønsker denne utredningen fordi vi ikke ønsker kunnskap om EØS. Det er selvfølgelig ikke riktig. Vi ønsker kunnskap om EØS, vi ønsker debatt om EØS, vi ønsker et offentlig ordskifte om EØS. Jeg

vil bare nevne ett konkret eksempel på dette med forskning. Det skal snart være en utlysning i forskningsprogrammet «Europa i endring». Brexit og konsekvenser av brexit vil være et sentralt tema for det.

Det som er spørsmålet her i dag, er om vi fra norsk side ønsker å signalisere at på grunn av brexit ønsker Norge nå å sette i gang sin egen prosess med å utrede sitt forhold til EU. Jeg er glad for at det signalet ikke kommer fra denne salen, og at den brede støtten til EØS-avtalen består, for jeg tror vi ville fått mange spørsmål. Det hadde vekket oppmerksomhet om Norge hadde brukt brexit som en forklaring på at vi ønsket å se på vår egen EØS-tilknytning. Det er interessant at Senterpartiet kan vise til at brexit gir noen muligheter. Jeg har ennå ikke fått helt klarhet i: Hvilke muligheter er det brexit har gitt Senterpartiet – eller som ligger på bordet – som de mener at Norge skal ta tak i?

Det er blitt sagt en del om EØS-avtalen og hvordan den kom i stand. Det er helt riktig at EØS-avtalen ble laget i en annen situasjon. Det var en situasjon hvor det vel var tolv EU-land og syv EFTA-land – en helt annen forhandlingsituasjon mellom de to blokkene den gang. Tre land gikk inn i EU: Sverige, Finland og Østerrike. Sveits sa med knapt flertall nei til EØS. Og som man vet, ble tre land igjen på EØS-siden. Det er mye å si om det, men grunnleggende sett har dette vært en utrolig viktig avtale for norsk næringsliv og for norske næringsinteresser. Det er bare å gå og spørre norsk næringsliv om hva de mener om EØS-avtalen, så får man ganske entydige svar – at den er viktig.

Hvis vi reelt nå skulle sett på alternativer, måtte vi gått til EU og sagt at vi ønsker å si opp EØS-avtalen. Det er ikke sånn at vi kan forhandle om et alternativ til en EØS-avtale med EU mens vi har EØS-avtalen på plass. Det er ikke sånn at EU godtar at noen land sier at dette er avtalen vi har i dag, vi vil gjerne se om vi kan få noe litt bedre, men vi ønsker å ha dagens avtale i bakhånd. Det vi måtte ha gjort hvis vi reelt hadde ønsket å se på alternativer, var at vi måtte begynt med å kvitte oss med dagens EØS-avtale.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:06:45]: På veldig mange områder er Norge en stormakt, og det er i de store europeiske landenes interesse å ha et gjensidig godt forhold til Norge. Så når noen prøver å framstille det sånn at Norge bare må ta til takke med det som andre tilbyr en, er det en underdanig holdning som ikke er i tråd med det som er den politiske og realøkonomiske virkeligheten.

Britene har funnet ut at EØS-avtalen ikke er noe alternativ, og det som viser seg også i Norge, er at svakhetene ved EØS-avtalen blir tydeligere og tydeligere. Jeg refererte til den franske sosialdemokraten Jacques Delors, som

hadde en meget sentral rolle i forbindelse med samspillet med Gro Harlem Brundtland og etableringen av EØS-avtalen. Jacques Delors ser systemproblemene i det som er dagens EU og det EØS-avtalen bygger på. Det er et faktum som flere partier burde ta inn over seg.

Jeg tok ordet fordi representanten Michael Tetzschner sa at Senterpartiet ønsket å kvitte seg med markeds-kreftene. Jeg kan nok en gang berolige representanten med at det kommer ikke til å skje. Vi er representanter for urkapitalismen – det har jeg sagt mange ganger før – men en urkapitalisme som må korrigeres, og det er vi knallharde på, at den kapitalismen må korrigeres gjennom folkevalgte organer. Det var det som var innholdet i mitt innlegg, nemlig blandingsøkonomien. Jeg vet at Høyre ønsker friest mulige markedskrefter og dermed minst mulig korrigerende av markedskreftene. Derfor er for Høyre EØS-avtalen svært hensiktsmessig. Fremskrittspartiet har mer vanskeligheter, for sjelen til mange FrP-ere er jo å ha en kontrollert arbeidsinnvandring, ikke en fri arbeidsinnvandring, så Fremskrittspartiet er ute i vanskelig farvann når det gjelder EØS-avtalen. Men de som virkelig har utfordringene, er Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, for der er jo EØS en torpedo mot grunnverdiene. EØS-avtalen er en torpedo mot grunnverdiene ikke minst for Arbeiderpartiet. Den er en torpedo mot det velorganiserte arbeidslivet med full sysselsetting og norske lønns- og arbeidsvilkår. Vi ser at det er umulig å sikre full sysselsetting og norske lønns- og arbeidsvilkår når det er friest mulig arbeidsinnvandring fra land som har helt andre forhold enn Norge. Det er rein og skjær logikk.

Det er interessant, det som representanten Tetzschner sa, at Arbeiderpartiet ikke stiller opp for EØS-avtalen. Det er et tegn på at tvilen brer seg i Arbeiderpartiet, ikke minst i grunnorganisasjonen i Arbeiderpartiet, ikke minst i fagbevegelsen i Arbeiderpartiet. Det er vi veldig glade for, og vi ønsker debatt videre omkring dette systemet, som må avløses fortest mulig.

Steinar Ness (Sp) [11:10:02]: Eg trur det ville vere bra for det politiske ordskiftet om vi var samde om det vi var samde om, og diskuterte det vi faktisk er usamde om. Noreg har hatt handel og samarbeid med nabolanda våre før EØS-avtalen, og vi skal sjølvsagt ha handel og samarbeid med dei den dagen EØS-avtalen ikkje lenger regulerer handel og samarbeid mellom landa. Noreg har eit omfattande samarbeid, ein omfattande handel regulert gjennom andre avtaleformer enn EØS-avtalen med ei lang rekke andre land. Å gjere dette til ein debatt om Noreg skal ha handel og samarbeid med andre land, er heilt på sida av dei reelle motsetningane og kamuflerer den politiske usemja som ligg i botnen for denne debatten.

Kva er problemet med EØS-avtalen, vert det spurt om, og kva er alternativet? Alternativet til EØS-avtalen er sjølvsagt å organisere handelen vår med EU-landa på same måten som vi organiserer handelen vår med land utanfor EU, utan at det grip inn i vår nasjonale lovgjeving og vår handlefridom på viktige område. Eg er heilt overtydd om, som det er sagt her, at EØS-avtalen ikkje var tenkt som eit varig alternativ til ein eventuell norsk EU-medlemskap, men meir ei sklie inn. Viss vi går tilbake igjen til det som var omstridt i 1992 om innhaldet i EØS-avtalen, er det jo slik at EØS-tilhengjarane har teke feil på alle punkt, og avtalen har hatt den verknaden som EØS-motstandarane sa. Så kan ein lure på om det var fordi EØS-tilhengjarane, dei som forhandla fram avtalen, ikkje hadde nødvendig kompetanse og oversikt til å sjå for seg dei konsekvensane som bl.a. professor Eckhoff og mange andre meinte låg i desse rettsreglane, eller om det var fordi dei ikkje trudde at denne avtalen skulle vare så lenge at det kom opp på bordet. Eg er overtydd om at dei visste kva dei gjorde, og dei meinte ikkje at denne avtalen skulle vere eit såkalla varig alternativ.

Til slutt om norsk næringsliv, som er for EØS-avtalen – det kjenner vi alle til: Dei argumenterer djervt for EØS-avtalen, ser seg tente med han og åtvarar mot kva som vil skje utan ein EØS-avtale. No er det slik at EØS-avtalen vart inngått før vi hadde debatten om norsk EU-medlemskap i 1994. Noko av det som gler meg som EU-motstandar, er å reise rundt og treffe alle dei næringslivsleiarane, NHO-folka og Høgre-folka som åtvara om at vi ikkje ville kunne handle med EU utan ein EU-medlemskap, og som no er godt tente utan.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:13:18]: Representanten Hansen bruker som begrunnelse for hvorfor det er viktig å slå ring om EØS-avtalen, hensynet til norsk næringsliv. Nok en gang kommer det ikke noen dokumentasjon på hva det skulle innebære.

Når det gjelder markedsadgang for varer, har en for industrivarer hatt tollfri adgang til EU-markedet siden 1977. For fisk innebar det som var av endringer da EØS avtalen kom, i forhold til den handelsavtalen vi hadde før, i gjennomsnitt ca. 2 pst. endring i tollbelastning. For fjoråret ble det satt ny eksportrekord for norsk sjømat – nærmere 100 mrd. kr i eksportverdi, opp 3 pst. fra forrige rekordår, som var året før. Når det gjelder handel med tjenester, har representanter fra Senterpartiet konkret spurt EU-/EØS-ministeren om hun kan framlegge noe dokumentasjon på at Norge har fått økt tjenesteeksport sammenlignet med land som Japan, USA og Sveits som følge av at Norge har hatt EØS-avtalen. Det er ikke framlagt noe dokumentasjon på det. Tvert imot får vi bare svar tilbake igjen om at ulike land har ulik økonomi, ulik

struktur, og at det er vanskelig å sammenligne land. Det er ikke framlagt noen dokumentasjon som viser det.

Til representanten Hansen, som viser til internasjonale avtaler, konvensjoner og traktater: Ja, selvsagt skal Norge delta i internasjonalt samarbeid. Det har vi lang tradisjon for å gjøre. Noe av det som er utfordrende med EØS-avtalen, er nettopp at det også griper inn i annet internasjonalt samarbeid som Norge har forpliktet seg til, bl.a. med den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO – konkret: ILO 137. Norge og norsk høyesterett har bøyd nakken for EØS når det gjelder havnearbeiderne, registrerte havnearbeideres fortrinnsrett til lossing og lastning ved norske havner, som følge av at EØS-avtalen står over både den norske grunnloven og de forpliktelsene vi har gjennom ILO.

Til representanten Tetzschner, som føler det er ubehagelig at representanter fra andre partier ikke står tilstrekkelig opp for den innstillingen som flertallet står bak i denne salen: Vel, han trenger ikke gå lenger enn innternt i sitt eget parti. Noen av dem som har gitt mest direkte støtte til Senterpartiets initiativ, er Europabevegelsen og Europabevegelsens leder, Heidi Nordby Lunde, som sier i en uttalelse at Europabevegelsen støtter forslaget om et regjeringsoppnevnt utvalg. Jeg registrerer at representanten Nordby Lunde dessverre ikke er til stede i salen i dag og kan gjøre rede for sitt syn her.

Alternativet til EØS-avtalen og mulighetene som oppstår ved å gå ut av EØS-avtalen, er nettopp å gripe mulighetene til å styrke demokratiet, styrke norsk nærings- og samfunnsliv og styrke mulighetene til å fatte beslutninger i denne salen til støtte for norske interesser.

Svein Roald Hansen (A) [11:16:36]: Representanten Lundteigen sa at det er ikke sånn at Norge bare skal godta det som tilbys underveis når man forhandler avtaler. Selvsagt ikke. Men når det gjelder alternativer til EØS, er det et skille ved om man vil være innenfor eller utenfor det indre marked. Vil man være innenfor, være en del av det indre marked, som Norge er gjennom EØS-avtalen, må man godta spillereglene i det indre marked. Der er det ikke noe å gå på. Skal man være med i europamesterskapet i fotball, kan vi ikke insistere på at offsideregelen ikke gjelder for Norge, fordi vi er så flinke med Flo-pasninger. Men når man er utenfor det indre marked, har man en forhandlings situasjon om hva avtalen skal omfatte, osv.

Så sier Lundteigen at EØS-avtalen er en torpedo mot sosialdemokratiske verdier. Altså, de årene som har gått siden vi inngikk EØS-avtalen, har vært en glanstid for norsk økonomi og derigjennom norsk velferd, ikke minst gjennom de åtte årene da Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV regjerte sammen, og da nettopp arbeids-

innvandringen var et viktig bidrag til alt det vi fikk gjort den gangen.

Jeg er forundret over Senterpartiets stadige angrep på EØS-avtalen og forsøk på å svekke den. Senterpartiet burde være EØS-avtalens varmeste forsvarer, fordi den gir norsk næringsliv det redskapet eksportnæringslivet trenger til vårt viktigste marked, og så beskytter den landbruket. Alternativet til EØS-avtalen vil, for å ivareta norske handelsinteresser, være medlemskap og ikke noe annet.

Så sier representanten Gjelsvik at det ikke er noe bevis for at en handelsavtale vil være dårligere for næringslivet. Det felles regelverket er jo nøkkelen til det å kunne konkurrere på like vilkår. Han sier at vi selvsagt skal samarbeide og delta i internasjonalt samarbeid. Ja, det er bra, men kjernen er om man er villig til å oppgi noe suverenitet. Hvis man ikke er det, vil landene gjøre som de vil når det kommer til haelinga. Se hva vi står overfor nå med ny president i USA – løper fra forpliktelser på forpliktelser.

Om man mener at brexit gir muligheter, lurer jeg på om man følger med på debatten som går borte i Storbritannia. Jeg har hatt møter med kolleger fra Storbritannia i ulike sammenhenger, og det inntrykket man sitter med, er at de har ingen omforent oppfatning om hva slags avtale de ønsker skal erstatte medlemskap. Det blir veldig spennende å se hvor dette ender.

Michael Tetzschner (H) [11:19:57]: Hvis man skal angripe andres synspunkter i debatten, kan man spare seg selv og ikke minst de som blir angrepet, for en del irritasjon ved å sitere dem riktig. Til representanten Lundteigen vil jeg si at jeg uttalte meg ikke om markedskreftene, men om markedøkonomien som sådan, og i det ligger selvfølgelig at markedøkonomien skal rammes inn av reguleringer.

Det ser ut som de som har forskanset seg i en motstand mot EU og EØS, ikke er klar over den levende debatten og den regelutviklingen som skjer nettopp for å fastsette gode rammer også innenfor det som gjelder arbeidslivet. Utstasjoneringsdirektivet vil være svaret på mye av det som noen talere har tatt opp når det gjelder bevegelig arbeidskraft, dette at det skal gå kort tid før man må betale de lokale lønningene for innvandret arbeidskraft.

Så til det punktet hvor noen sier at EØS nærmest truer den norske modellen. Nå er jo noen av oss så heldige at vi også er litt inne i det nordiske politiske fellesskapet. Der snakker man om den nordiske modellen, ikke den norske modellen, og det de har til felles, er følgende: universelle velferdsordninger, som er finansiert gjennom skatt, godt og tillitsfullt samarbeid mellom arbeidslivets parter og en åpen markedøkonomi. Man kan altså ikke

prise den nordiske eller den norske modellen uten også å være klar over at vi bygger vår velstand på at man har en åpen og konkurransedyktig markedsøkonomi som gjør at man ikke møter tollbarrierer.

Det er det jeg også vil oppfordre den andre siden i debatten til å ta mer inn over seg, at EØS-avtalen er noe mer enn en handelsavtale. Den er et sett med samarbeid i institusjoner som er bygget opp nettopp for at folkene kan komme hverandre nærmere. Det er for at kultur, handel, vitenskap, men også politisamarbeid, kan utvikles mer effektivt i samarbeid. Det er også dette man sier nei til, og det at man ikke bruker tekniske barrierer, tekniske standarder, som egentlig er skjulte tollbarrierer mot de landene som er konkurransedyktige.

Vi er en veldig åpen økonomi. Norge er en av de mest eksportrettede økonomiene i hele Europa, og så vil altså noen kaste oss ut i et eksperiment som betyr at vi skal si nei til en umiddelbar markedsadgang for det som i hvert fall er EU27, og så skal vi jobbe sammen for å sørge for at vi også får et godt handelsforhold til Storbritannia når det er avklart.

Presidenten: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:23:33]: Enkelte representanter framstiller Senterpartiets synspunkt slik at en nærmest kan velge internasjonalt samarbeid og plukke hva en ønsker å delta i. Internasjonale forhandlinger er krevende. Det er ulike parter, og det er ulike interesser. Poenget er at vi ønsker en handelsavtale som er klart definert, der endringer skal avtales og forhandles mellom partene, og ikke være slik som i dag under EØS-avtalen at det er den ene parten som bestemmer reglene, og den andre parten som må godta dem. Selvsagt skal en ha internasjonalt samarbeid. Selvsagt skal en også avgi suverenitet. Det gjør Norge på en rekke områder, og det er viktig både innenfor sikkerhetspolitikk og for å ivareta klima at vi deltar i internasjonalt forpliktende samarbeid. Men det er noe hele annet enn å underlegge seg en domstol basert på fri flyt av varer og tjenester, kapital og arbeidskraft, slik vi gjør gjennom EØS-avtalen.

Statsråd Marit Berger Røsland [11:24:37]: Jeg tok ordet for å oppklare det som går på EØS-avtalen og forholdet til frihandelsavtalen fra 1973, som avvirket toll på industrivarer. Det ble sagt at det nærmest er uproblematisk å skulle gå ut av EØS-avtalen, fordi vi har den gamle avtalen fra 1973, som avvirket toll på industrivarer.

Det er en avtale som overhodet ikke dekker tjenestesektoren, og som det ble vist til, har jeg svart på to spørsmål om det. Det ble gjengitt deler av det svaret, men jeg

vil understreke at norsk finansnæring ønsker den tilgangen som EØS-avtalen gir. En annen viktig sektor er eksport av norske maritime tjenester, hvor norske skip i dag fritt kan frakte gods mellom havner i EU. Denne muligheten ville falle bort uten EØS-avtalen. Selv om vi ikke klarte å sette opp et regnestykke over hva EØS-avtalen gir av muligheter for tjenestehandel sammenlignet med USA, Japan eller Sveits, er det helt tydelig av vårt svar at for den enkelte norske tjenestebedrift gir EØS-avtalen bedre betingelser for markedsadgang sammenlignet med å basere seg på WTO eller andre avtaler, slik bedrifter fra USA, Japan eller Sveits må. Det mener jeg er et ganske tydelig svar på at norsk tjenestesektor har bedre markedsbetingelser enn det USA, Japan eller Sveits har. Så er det selvfølgelig mange andre forhold som spiller inn for å vurdere nivået på disse sektorene mellom landene.

Tollsats er en liten del av det store bildet når det gjelder markedsadgang. 170 vogntog med fersk fisk går hver dag til EU-markedet fra Norge. Det at vi er en del av det felles veterinærregelverket i Europa, som gjør at ingen land kan stoppe norsk fisk, teste den eller utsette den for en eller annen form for markedshindring, gjør at vi har en utrolig god markedsadgang, og at vi har forutsigbare rammer for vår fiskerieksport til EU, selv om fisk i seg selv ikke er en del av EØS-avtalen. Så et felles regelverk og hele bredden i det vi lever av, når det gjelder både varer og tjenester og eksport, er viktig når det gjelder EØS.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:27:24]: Høyre ønsker i minst mulig grad å ramme inn markedsøkonomien, og da er EØS-avtalen et veldig godt redskap. Det som imidlertid er problemet for Høyre, er at kjernevelgere hos Høyre, bl.a. de som er knyttet til håndverkssektoren, nå opplever en urettferdig konkurranse. De som har egne ansatte, med lærlinger, og er en anstendig, langsiktig bedrift, får en urettferdig konkurranse slik EØS-systemet fungerer.

Så til representanten Hansen: Representanten Hansen ser på EØS-avtalen hittil som en glanstid. Den må jo ses i forhold til den tiden vi har vært inne i, men den må også ses i forhold til hvem vi omgås. Hvem vi omgås, har ganske stor betydning for hvordan vi ser på EØS-avtalen innenfor arbeidslivet. Hvis en omgås dem som opplever den urimelige konkurransen i arbeidslivet, får en et annet syn på den, og det er det Senterpartiet trekker fram fra denne talerstolen.

Svein Roald Hansen (A) [11:28:42]: Jeg tar ordet for å si at jeg synes representanten Gjelsviks siste innlegg var avklarende: Senterpartiet er villig til, i internasjonalt samarbeid, også å avgi suverenitet. Så kan man være

enig eller uenig om hvilke områder man skal gjøre det på – det er selvsagt en del av den politiske debatten.

Men det argumentet som oftest framføres fra Senterpartiets hold, og ikke minst fra Steinar Ness her i denne debatten, er jo demokratiargumentet – at det ikke er demokratisk om det ikke vedtas her hos oss. Da er mitt poeng: Da kan vi ikke få til et internasjonalt forpliktende samarbeid.

Nå har representanten Gjelsvik åpnet opp mulighetene for at vi kan avgi suverenitet. Vi kan være uenige om på hvilke områder, men jeg håper at Senterpartiet tar det med seg i debatten videre framover, også når det gjelder EØS-avtalen.

Presidenten: Steinar Ness har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Steinar Ness (Sp) [11:29:48]: Det viktige når ein inngår internasjonalt forpliktande avtalar, er at dei forpliktingane ein tek på seg, er kjende og vert behandla og tekne stilling til i samband med at ein inngår den faktiske avtalen.

Dynamikken i EØS-avtalen, som gjer han udemokratisk, er at i forlenginga av inngåinga av EØS-avtalen kjem ei rekkje regelverk som Stortinget ikkje kan ta stilling til, som ikkje vart presenterte for Stortinget, og som Stortinget ikkje kunne seie meininga si om på det tidspunktet avtalen vart inngått. Med litt velvilje trur eg representanten Hansen forstår at det er ein viktig prinsipiell skilnad.

Til slutt er eg heilt sikker på at vi i forlenginga kjem til å få fleire diskusjonar om det som skjer i arbeidslivet, ikkje berre om sosial dumping, men om ein rein arbeidsmarknadskriminalitet som undergrev seriøse, ærlege, lovlydige, norske arbeidsgjevarar, som vi heldigvis har mange av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, fra Steinar Næss på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa setje ned eit breitt samansett offentleg utval som skal gjere ein grundig og breiast mogleg gjennomgang av konsekvensane av at

Storbritannia går ut av EU, og Noreg sine alternativ til EØS-avtalen.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:9 S (2017–2018) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Liv Signe Navarsete, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Geir Adelsten Iversen om nedsetjing av eit offentleg utval som skal foreta ein gjennomgang av konsekvensane av at Storbritannia går ut av EU, og Noreg sine alternativ til EØS-avtalen – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen. Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 76 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 11.40.52)

Sak nr. 2 [11:41:04]

Referat

- (211) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbrekk, Gina Barstad og Kari Elisabeth Kaski om å lovfeste retten til trygge pensjonsvilkår ved konkurranseutsetting av offentlige virksomheter (Dokument 8:101 S (2017–2018))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
- (212) Representantforslag frå stortingsrepresentantane Kjersti Toppe, Jenny Klinge, Ivar Odnes og Per Olaf Lundteigen om tiltak for å forbedre og forenkle pasientreiseordninga og sikre forsvarleg dro-sjetransport for pasientar i regi av helseføretaka (Dokument 8:98 S (2017–2018))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
- (213) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Espen Stoknes, Espen Barth Eide, Rigmor Aasrud og Else-May Botten om fjerning av gjenværende barrierer mot grønnere offentlige innkjøp (Dokument 8:100 S (2017–2018))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
- (214) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Gina Barstad og Arne Nævra om at fylkeskommunene kan stille miljøkrav i anbud til kommersielle buss-ruter (Dokument 8:102 S (2017–2018))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehand-
let.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er he-
vet.

Møtet hevet kl. 11.42.

